

Aan: Standaardisatieraad Nationaal Archief

Prins Willem-Alexanderhof 20
2595 BE Den Haag
T +31-70-331 5400
www.nationaalarchief.nl

Datum

5 augustus 2025

Onze referentie

-

Bijlagen

Startpagina
Module 'Wat is een risico'
Module 'Quickscan DUTO-
risicobeoordeling'
Module 'Stappenplan DUTO-
risicobeoordeling'
Module 'Risicobeoordeling en
risicomanagement'
Module 'Veelgestelde Vragen'

memo

Accordering Handreiking DUTO-risicobeoordeling

Gevraagd besluit

De Standaardisatieraad wordt verzocht om de volgende onderdelen van de **Handreiking DUTO-risicobeoordeling** te accorderen.

- Startpagina
- Wat is een risico?
- Quickscan DUTO-risicobeoordeling
- Stappenplan DUTO-risicobeoordeling
- Risicobeoordeling en risicomanagement
- Veelgestelde vragen

Bij accordering wordt de leden van de Standaardisatieraad gevraagd om mee te denken over verdere stappen rondom de implementatie van dit kennisproduct.

Toelichting

In april 2024 is het DUTO-raamwerk gepubliceerd. Dat is een hulpmiddel bij het nemen van passende maatregelen op het gebied van duurzame toegankelijkheid binnen overheidsorganisaties. De vraag is: Wat is nou 'passend' voor onze organisatie? De **Handreiking DUTO-risicobeoordeling** helpt bij het beantwoorden van deze vraag. Met deze handreiking brengen organisaties systematisch in kaart welke risico's ze lopen als hun overheidsinformatie niet duurzaam toegankelijk is. En hoe ernstig die risico's zijn. Dit helpt ze om prioriteiten te stellen en actie te ondernemen waar dat nodig is.

Twee hulpmiddelen voor DUTO-risicobeoordeling

De behoeften van organisaties op het gebied van risicobeoordeling lopen uiteen. Dat heeft te maken met de grootte van organisaties en met diverse volwassenheidsniveaus voor wat betreft risicomanagement. De mate waarin het beheersen van risico's geborgd is in beleid, besluitvormingsprocessen en beschikbare capaciteit wisselt per organisatie.

Om aan die uiteenlopende behoeften tegemoet te komen, biedt de handreiking twee hulpmiddelen aan voor het uitvoeren van een risicobeoordeling:

- 1) De **Quickscan DUTO-risicobeoordeling** biedt snel inzicht in de belangrijkste risico's die organisaties lopen binnen bedrijfskritische processen. Het is een *one-size-fits-all* hulpmiddel dat bedoeld is voor alle organisaties, ongeacht omvang en volwassenheidsniveau.
- 2) Het **Stappenplan DUTO-risicobeoordeling** is een uitgebreidere versie van de Quickscan. Dit instrument biedt meer keuzeruimte om de risicobeoordeling toe te spitsen op specifieke aanleidingen en onderzoeksvragen. En biedt meer uitwerking op het gebied van

samenwerking met stakeholders, risicoscoring en eindrapportage. De verwachting is dat dit instrument geschikter is voor organisaties met een hoger volwassenheidsniveau op het gebied van risicobeheersing.

De quickscan en het stappenplan zijn afgeleid van NEN-ISO-normen op het gebied van risicomanagement (31000) en risicobeoordeling (18128).

Meer dan een vragenlijst

Bij het uitvoeren van een risicobeoordeling gaan informatieprofessionals aan de hand van vragenlijsten in gesprek met stakeholders in hun organisatie. Daarvoor is een sjabloon beschikbaar - maar daar laten we het niet bij. We besteden veel aandacht aan hoe dat gesprek eruit zou moeten zien. En hoe er naar de antwoorden op de vragenlijst gekeken moet worden. Ook vanuit de redactiegroep die tijdens het ontwikkeltraject heeft meegelezen is hierop veel input gekomen.

- De ja/nee vragen in de vragenlijst zien we als **het begin van een gesprek**. Op zichzelf verschaffen antwoorden op die vragen niet veel inzicht. Daarom zeggen we: vraag áltijd door. Om gebruikers daarbij te helpen, hebben we een lijst met mogelijke verdiepingsvragen opgesteld.
- We benoemen **de opstelling en rol van informatieprofessionals** en het doel van risicobeoordeling. Het is geen vorm van toezicht, maar een middel om organisatieonderdelen op het gebied van informatiebeheer te ontzorgen door risico's te verkleinen of weg te nemen.
- We moedigen gebruikers aan om te **focussen op de risico's** die zij constateren in hun eindrapportage. En niet op de antwoorden op de ja/nee vragen. Als 80% van de vragen positief beantwoord wordt, dan kunnen achter de 20% die (nog) niet zijn ingevuld ernstige risico's verscholen gaan die vragen om een urgente aanpak.

Randvoorwaarden voor effectieve risicobeoordeling

Zoals genoemd, constateren we dat organisatorische borging van risicomanagement uiteenloopt. Tevens zien we dat de impact van een risicobeoordeling staat en valt met de bereidheid van verantwoordelijk management om actie te ondernemen als de resultaten daarom vragen. Het is waardevol als hierover binnen de organisatie afspraken bestaan. Voor organisaties waar managers en beslissers dit op willen pakken, zet de module 'Risicobeoordeling als onderdeel van risicomanagement' vijf randvoorwaarden op een rijtje. Als deze zaken geborgd zijn binnen de organisatie, vergroot dat de kans dat de resultaten van een risicobeoordeling ook leiden tot daadwerkelijke verbeteringen.

Modules op een rijtje

De kern van de handreiking bestaat dus uit:

- **twee modules (Quickscan en Stappenplan)** met handvatten om een risicobeoordeling uit te voeren
- **een module (Risicomanagement en risicobeoordeling)** met een overzicht van organisatorische randvoorwaarden die helpen om een risicobeoordeling effectief te laten zijn.

Deze modules worden aangevuld door twee ondersteunende teksten:

- een **inleidende module (Wat is een risico?)** die een begripsdefinitie van 'risico' uitwerkt en een overzicht biedt van de belangrijkste risico's en kansen op het gebied van duurzame toegankelijkheid
- een **lijst veelgestelde vragen** waarin specifieke zaken uitgewerkt worden die niet in de lopende tekst thuishoren maar die voor kleinere groep gebruikers wel meerwaarde heeft.

Ontwikkelproces

Het aanmeldformulier voor de handreiking DUTO-risicobeoordeling is geaccordeerd in juli 2024. Het ontwikkelproces is in september 2024 officieel van start gegaan met een kick-off-sessie samen met de redactiegroep. De redactiegroep voor dit kennisproduct bestond uit collega's werkzaam bij de volgende organisaties:

- Belastingdienst
- Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC)
- DNB
- Gemeente Utrecht
- Ministerie van Financiën
- Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
- Provincie Flevoland
- Provincie Groningen
- SVB
- Universiteit Maastricht
- UWV
- Zeeuws Archief

De redactiegroep heeft een actieve en onmisbare rol gespeeld in het ontwikkelproces. De leden droegen in de beginfase bij aan het vormen van ideeën en het toetsen van aannames. Tijdens de ontwikkeling droegen ze bij door alle concepten ten minste tweemaal van feedback te voorzien. In totaal is de redactiegroep vijf keer bijeengekomen.

Gespreksverslagen, nieuwe concepten en andere updates zijn stelselmatig beschikbaar gemaakt aan belangstellenden, ook buiten de redactiegroep. Daarvoor is een [openbare KIA-groep](#) aangemaakt die door ruim dertig collega's gevolgd wordt. Op KIA is ook een [blogpost](#) gepubliceerd om de nieuwe handreiking aan te kondigen. Een verdere uitwerking van die blogpost is in mei 2025 verschenen in OD-magazine onder de titel "[Eerst denken, dan doen](#)".

Vervolg

Publicatie

Na accordering worden deze modules na een korte redactieslag gepubliceerd op de website van het Nationaal Archief. De redactieslag is tekstueel van aard en hierbij worden geen inhoudelijke wijzigingen aangebracht.

Bij publicatie worden ook een aantal pagina's binnen het DUTO-raamwerk licht aangepast. Dit is om te zorgen dat ook gebruikers van dat kennisproduct goed de weg weten te vinden naar de nieuwe handreiking (die tenslotte een deel van het DUTO-raamwerk nader uitwerkt).

Implementatie

Op dit moment lopen gesprekken met een aantal organisaties om in het najaar proef te draaien met het uitvoeren van een DUTO-risicobeoordeling aan de hand van de Quicksan. De ervaringen uit deze pilot-trajecten worden met andere gebruikers gedeeld en als praktijkvoorbeelden toegevoegd aan het kennisproduct.